

Občanské sdružení ORNITA přichází s dalším mapovacím projektem. Po úspěšné **Pražské veverce**, kdy byl sledován populární „chlupatý“ savec, je tentokrát objektem zájmu „obyčejný“ šedočerný pták – kavka obecná. S veverkou obecnou má společně to, že v průběhu poslední čtvrtiny 20. století její početní stavy u nás nápadně poklesly natolik, že nyní je podle „červeného seznamu“ řazena do kategorie „téměř ohrožený druh“ a je zákonem zvláště chráněna. Kavka obecná pod vlivem dosud ne zcela jasně pojmenovaných okolností téměř opustila venkovskou krajinu a v současné době u nás hnízdí především v lidských sídlech včetně našeho hlavního města. Školní mládež má tak možnost se s ní setkávat již ráno během cest do školy a odpoledne pak ve svých pozorováních pokračovat. Podle vypracované metodiky se tak našim mladým ornitologům podaří objevit co nejvíce hnízdicích kavek a v souhrnu tak významně přispějí k poznání současného stavu hnízdního rozšíření a početnosti v některých našich městech.

PROJEKT MAPOVÁNÍ KAVKY OBECNÉ VE SPOLUPRÁCI SE ŠKOLAMI BYL ZAHÁJEN !!!

CO BYCHOM O KAVCE MĚLI VĚDĚT ?

Kavka obecná je rozšířena především v Evropě. Její populace zasahují též do střední Asie a na sever Afriky. V České republice se kavka obecná vyskytuje po celém území mimo horská a rozsáhlá lesnatá území (např. na západě Čech). Těžiště jejího výskytu leží především přímo v lidských sídlech v nižších polohách, kde nachází celý rok dostatek potravy a možnosti ke hnízdění (věže a pudy kostelů a jiných staveb, nepoužívané komíny, dutiny starých stromů v parcích apod.). Původně hnízdila především ve starých stromech (např. ve vzrostlých stromořadích na hrázích rybníků nebo u cest) a také v dutinách skal, zejména v pískovcových stěnách nebo ve skalách připomínajících ruiny hradů. Tyto populace téměř zcela vymizely v době poklesu početnosti na sklonku minulého století. Naše populace jsou většinou stále nebo přelétavé, pouze menší část ptáků táhne (především mladí ptáci). Jejich zimoviště sahají až do střední a jižní Francie (podobně jako u havranů). K nám přilétají zimovat kavky ze severních a severovýchodních hnízdišť (Polsko, Bělorusko).

Kavčí hnízdo bývá vždy skryté. Původní štěrbinu skal a dutiny stromů nahradily různé stavební výklenky (větrací otvory, ozdoby kostelů), otevřené prostory ve střeších domů nebo dutiny vzniklé v poškozených střeších lidských staveb. Specifickým místem

pro založení hnízda jsou i nepoužívané vertikální komíny některých staveb. K hnízdění dovede použití i přiměřeně velké vhodně instalované ptačí budky. V Praze nachází vhodné prostředí především v její centrální části se starší zástavbou a parky se vzrostlými stromy. Hnízdění na stromech bylo zjištěno v Praze 1 a na nejnižších lokalitách v okolí Zbraslavi. Mimořádné postavení zaujímá Prokopské údolí, kde kavky obecné dosud hnízdily ve skalních štěrbinách.

Hnízdo staví z větviček, které si sama ulamuje na stromech. Jeho měkkou výstelku tvoří různá stébla a chmýří sbírané na zemi. Snůšky kavek obsahují nejčastěji 5 zelenomodrých skvrnitých vajec. Po inkubaci, která trvá asi 20 dní, krmí oba rodiče mláďata o něco déle než jeden měsíc. Protože se často líhnou postupně, do vylétnutí posledního mláděte uběhne ještě několik dní

Na konci května lze pozorovat mláďata kavek, která budou čekat na přilet rodičů, kteří je stále dokrmují. Žebrající „neupravená“ kavka na zemi je mláďe, které se snaží křikem a postojem těla rodiče obměkčit a získat od nich další dávku potravy.

*Kavka obecná (Corvus monedula), čeleď: krkavcovití (Corvidae), velikost: jako holub
Kavka může zahnízdit i v budkách, je třeba vyvěsit jich několik vedle sebe, protože kavky hnízdí v koloniích.*

Zbarvení duhovky: duhovka dospělých kavek bývá s drobnými hnědými skvrnkami, duhovka mláďat v hnízdě těsně po vylétnutí je bledě modrá.

*Hlavním cílem projektu **KAVKA VE MĚSTĚ** je zmapování hnízdních lokalit kavky obecné v Praze a Středočeském kraji. Hlavními účastníky – pozorovateli kavek – budou žáci základních a středních škol, kteří budou vyhledávat, sledovat a shromažďovat konkrétní data o obsazení hnízdních lokalit kavkami, a to minimálně v průběhu hnízdní sezóny v roce 2010. Shromážděná data budou předána odborníkům z České společnosti ornitologické a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.*

Kavky využívají ke hnízdění stromové dutiny (zejména starých listnatých stromů).

Používaný stavební materiál: větvičky, stébla trav, mech, listí, pírká, chlupy, papír.

Od přelomu tisíciletí pozorujeme poměrně rychlý růst pražské populace kavek. V roce 2000 bylo při podrobném průzkumu zjištěno převážně v centru nejméně 25 hnízdních lokalit. Celkový počet hnízdicích párů byl odhadován na 70-80 párů. Průvodním jevem je také změna chování. Kdysi poměrně plaší ptáci ukazují nyní daleko větší toleranci k člověku. Nezřídka přicházejí pro potravu do jeho těsné blízkosti.

Vejce jsou světle zelenomodrá s šedými nebo hnědými skvrnkami.

Právě tyto změny nám v našem projektu umožňují poznat podrobněji než dříve jejich život, pozorovat detailně kde a čím se krmí, a především kde si zakládají svoje rodiny.

VSTUPNÍ ETAPA PRO ZÁJEMCE JE PŘEDNÁŠKA VE ŠKOLE

Přednášky o kavce proběhnou na školách od února do dubna 2010. Žáci, kteří přednášku absolvují, se stávají účastníky projektu a mohou se přihlásit do soutěže Kavka ve městě. Přednáška je nezbytná pro ty, kteří by se s ornitologií do mapování kavek chtěli zapojit. Při přednášce se totiž dozvědí, jak kavka obecná vypadá, s kým je příbuzná, jaké vydává zvuky, jak žije, dále jak je kavka učenlivá a jaké má společenské zvyklosti. Další informace jsou o vztahu člověka ke kavce, jak je potřeba kavku chránit a jak kavkám pomáhat. Přednáška žákům přinese všechny potřebné informace, které budou potřebovat pro účast v dalších částech projektu Kavka ve městě.

navíc. Od stavby hnízda k vylétnutí mláďat tak uběhne téměř 3 měsíce. Kavky dávají přednost hnízdění v koloniích. Ve městech se však většinou nejedná o nápadné kolonie, neboť nabídka příhodných hnízdišť to neumožňuje. Spíše výjimečně je na jedné budově větší množství párů. Často můžeme najít i téměř izolované páry v příhodných stromových dutinách daleko od ostatních. Páry vykazují věrnost ke svému hnízdu. Při teplejších dnech na konci zimy je můžeme často pozorovat přes den nedaleko hnízd. Od konce února zde již mohou zůstat. Záhy po vylétnutí mláďat (přelom května-června) kolonie zaniká a ptáci se pohybují po širším okolí. Ke společnému nocování si najdou nějakou příhodnou půdu.

V potravě dospělých ptáků převažuje rostlinná složka (zejména semena rostlin, zvláště obilovin, ale i kořínky), mláďata jsou krmena různými drobnými bezobratlými živočichy, které nacházejí na parkových trávnících. Velkou část tvoří různá stádia hmyzu. V městech pak i různé jiné organické zbytky, ať již odpadky nebo případně i potrava z krmítek.

Kavky si postaví hnízdo také ve věžích a výklencích ve zdivu (zříceniny).

Zvědavý průzkum

Na konci února kavky přilétají ze svých zimovišť a hned po přeletu prozkoumávají okolí a hledají vhodná místa k zahnízdění. Můžete vidět kavky, jak nakukují pod okapy, prozkoumávají komíny nebo krouží kolem kostelních věží.

Součástí projektu je řada navazujících aktivit ve škole i mimo ni: přednášky, terénní vycházky, soutěž **KAVKA VE MĚSTĚ** v kategorii výtvarné, fotografické, přírodovědné, literární a mediální. Soutěž bude, stejně jako všechny předchozí projekty Ornity, již tradičně zakončena výstavou v Národním muzeu, kdy se na slavnostním vyhlášení vítězů setkají žáci, rodiče a pedagogičtí pracovníci ze zapojených škol a převezmou si svá ocenění z rukou předních ornitologů.

Kavka se v období migrace a zimování, tj. od podzimu do jara, často připojuje k hejnům havrana polního

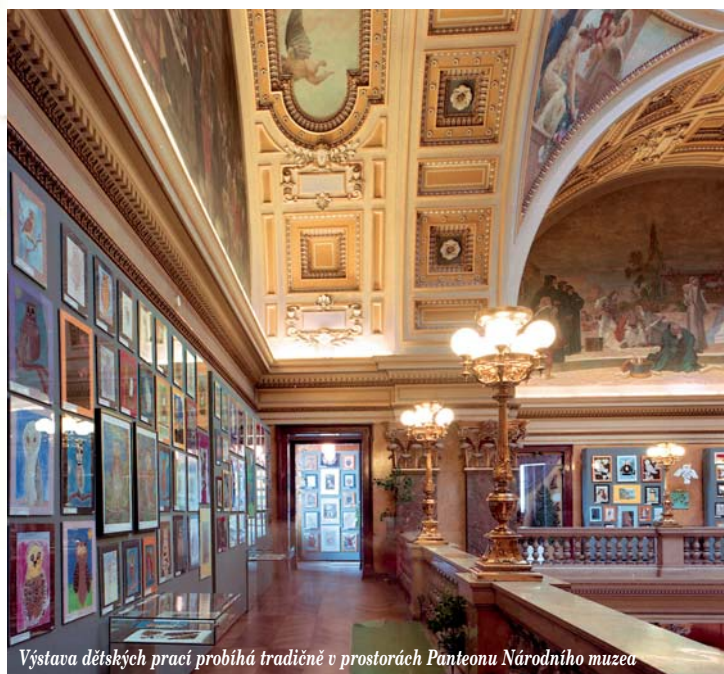
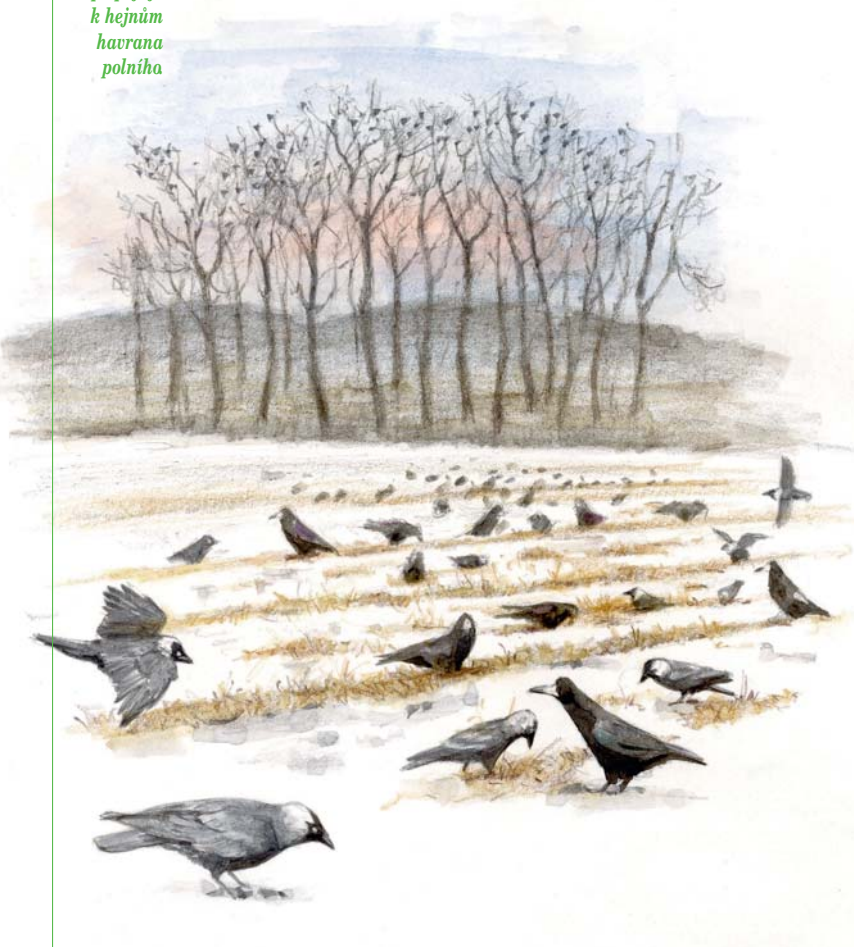
Přednáška „O kavce“ v trvání jedné vyučovací hodiny je připravována ve spolupráci s profesionálními ornitology. Mluvené slovo zpestřují nejen hry a kvízy, ale především ukázky živých ptáků. Po přednáškovém dni lze dohodnout společnou vycházku za kavkami. Vycházka se uskuteční v okolí školy, případně do vybrané hnízdní lokality v centru Prahy. Vycházky a výlety za kavkami se konají v době přednáškového cyklu a hnízdního období od března do června 2010.

JAK SE MAPOVÁNÍ KAVKY VE SPOLUPRÁCI SE ŠKOLAMI PROVÁDÍ?

Organizátoři připravili celkem tři způsoby ohlášení výskytu kavky.

- 1) Vkládáním údajů přímo do mapy na stránkách www.ornita.cz prostřednictvím mapy google
- 2) Zasláním textové zprávy z mobilního telefonu
- 3) Vyplněním tištěných dotazníků a jejich zaslání na adresu Ornity

První dva způsoby jsou vhodné pro starší děti, třetí způsob bývá praktikován u těch nejmenších dětí, kdy jim se sledováním kavek, například během vycházky se školní družinou, pomáhá vychovatel nebo pedagog.

Výstava dětských prací probíhá tradičně v prostorách Panteonu Národního muzea

Nejvíce času tráví kavky sběrem stavebního materiálu.

Hledání potravy v odpadkovém koši

JSTE KOORDINÁTOR EVOVO NEBO PEDAGOG NA ZÁKLADNÍ ČI STŘEDNÍ ŠKOLE?

POJĎTE S NÁMI MAPOVAT KAVKU OBECNOU !

Přihlášku školy do projektu je třeba zaslat nejpozději do 29. března 2010.

Podrobné informace jsou k dispozici na webových stránkách www.ornita.cz a naleznete zde rovněž formulář přihlášky.

Kavky hnízdí obvykle v podkrovní a komínech městských domů.

Kavka na snůšce - zvýšená frekvence zaletování kavek pod střechu nebo do stromu napovídá, že se v hnízdě vylíhla mláďata a rodiče je musí krmit.

AKTUALITY | O ORNITĚ | KONTAKTY | PARTNEŘI | TISKOVÉ ZPRÁVY | ODKAZY | OTÁZKY A ODPOVĚDI | RADY

- Naše projekty
- Kavka ve městě
- O projektu
- Přednášky
- Terénní akce
- ▶ Mapování
- Jak mapovat
- Zoologické údaje
- Soutěž
- Výstava
- Soustředění
- Otázky a odpovědi
- Sedmero krkavců
- Pražská veverka
- Tajemství lesa
- Ostatní akce
- Chystané projekty
- Vodní ptáci

Mapování

Výskyt kavky
Bylo nalezeno 15 stanovišť.

Mapování kavek se provádí ohlašováním výskytu prostřednictvím stránek www.ornita.cz.

První kavky vyfotografoval 14. února na Žofíně Jirka Juřík.